

Povzetek strokovne razprave o prevozu čebel na pašo

V torek, 25. aprila 2017, smo v prostorih čebelarstva in apiturizma Štefana Šemena pripravili strokovno razpravo o prevozu čebel na pašo. Razprave se je udeležilo več kot 50 udeležencev, ki so aktivno z vprašanji in svojimi izkušnjami tudi sodelovali pri tej vedno bolj aktualni temi.

Najprej nam je **Jure Justinek**, vodja ONS in čebelar, predstavil in opisal pravila o razvrščanju in nameščanju čebel na pašo, kaj moramo upoštevati in na kaj moramo biti pozorni. Tako s strani prevoznikov čebel kot tudi s strani upravljalcev pasišč. Več o tej temi si lahko preberete v SČ 5/2017, str. 136.

V nadaljevanju razprave nam je g. **Stanislav Čiček**, čebelar, predsednik ČD Moravske Toplice in upravljaec pasišča za to območje, predstavil, kako razmeščanje čebel izvajajo v njihovem društvu. So srednje veliko društvo po številu članov, z 69 člani, ki čebelarijo z 2900 čebeljimi družinami. Letno v povprečju na pašo sprejmejo 44 prevoznikov z 2000 čebeljimi družinami. Čebelarje prevoznike razmeščajo na stalna stojišča za posamezno pašo, seveda z upoštevanjem predpisanih odmikov. Večjih težav pri nameščanju čebel nimajo, po večini ugodijo vsem vlogam za dovoz čebel. Se pa tudi pri njih pojavljajo neplačniki. Tistega, ki ne plača pašnine naslednje leto, ne sprejmejo in ga na ta način sankcionirajo. Pojavljajo se tudi prevozi na črno, ki pripeljejo čebele brez dovoljenja društva in celo brez potrdila o zdravstvenem stanju čebel. Trenutno za takšne premike uradno ni učinkovitega ukrepa, zato jih poskušajo urejati znotraj društva.

Svoj način prevažanja čebel nam je predstavil g. **Štefan Šemen**, ki čebelari s 700 čebeljimi družinami, čebelar,

predsednik ČD Beltinci in upravljaec pasišč. Večji del družin ima nameščenih v sedmih prevoznih enotah. Uporablja tovornjake, na katerih so stalno nameščeni AŽ-panji. Tovornjake vozi na različne paše po vsej Sloveniji, saj le tako lahko pridobiva sortni med in v čim večji meri izkoristi pašo. Enote namesti na različne lokacije ob začetku medenja določene rastline. Seveda je vse odvisno od stanja rastlin v času cvetenja in vremenske prognoze. G. Šemen je povedal, da lahko pred začetkom sezone načrtuješ, na katere lokacije boš čebele namestil, vendar žal do zadnjega dne pred pričakovanim medenjem ne veš, ali boš premik opravil ali ne. Pri samem premiku je pozoren, na kakšno mesto postavi čebele. Ker čebele izletavajo na obeh straneh kamiona, pazi, da sta izletni strani obrnjeni proti vzhodu in zahodu. Da ga ne postavi na vetrovno, vlažno in zelo senčno mesto. Ob postavitvi kamion uravna in pod kolesa namesti lesene deske, da prepreči ugrez posameznega kolesa. Veliko pozornost nameni čistim vodnim virom, saj si na takšen način prihrani veliko časa pri napajanju čebel. V veliko pomoč mu je tudi čebelarska tehtnica, ki mu podatke sporoča preko SMS-sporočil. Tehtnice mu morajo poleg teže sporočati tudi zunanjo temperaturo in zračno vlago. Kar je še posebej pomembno in koristno, kadar ima čebele nameščene na gozdnih pašah, predvsem smrekovi in hojevi paši, kjer nekoliko višja vlaga pozitivno vpliva na izločanje mane.

Zadnji, ki je tudi predstavil svoj način opazovanja in nameščanja čebel na pašo, je bil g. **Matjaž Levičar**, čebelar, ki čebelari z manjšimi prevoznimi enotami. Panje ima narejene po principu omar tako, da ima v eni omari šest 11-satnih AŽ-panjev. Na teh omarah ima nameščena kolesa, da jih naklada in razklada ter namešča na terenu. Premika jih s pomočjo kombija na različne lokacije po Sloveniji. Preden se odloči za določeno lokacijo, tam predhodno izvede pregled rastlin, ki bi lahko medile. Če pregled napove dobro medenje, tam namesti panj s tehtnico. Ko in če tehtnica pokaže donose, pa tja pripelje čebelje družine. S takim načinom lahko čebele postavi na dokaj nedostopna mesta in na ta način izkoristi pašo na manjšem območju in ob prisotnosti manjšega števila medovitih rastlin.

Ob koncu razprave o prevozu čebel na pašo smo se vsi strinjali, da največjo težavo predstavljajo tako imenovani prevozi na črno, ko čebelarji prevozniki ne sporočijo svojega premika in čebele namestijo v neposredno bližino drugega stojišča ali čebelnjaka. Zgodi se celo, da za premik nimajo potrdila oz. dovoljenja Nacionalnega veterinarskega inštituta.

Foto: Jure Justinek

V zadnjih letih prevoznikom velike težave povzroča že sama narava, saj dostikrat do zadnjega dne začetka medenja ne vemo, kam bomo čebele namestili. In letošnje leto to ne velja samo za gozdna medenja, temveč nas je na začetku čebelarškega pašnega leta dobro izigrala že po navadi zanesljiva paša na akaciji.

Po zaključku strokovnega dela nam je g. Šemen še predstavil in pokazal enega od svojih kamionov, na katerem

ima nameščenih 66 10-satnih AŽ-panjev. Za konec se lepo zahvaljujemo vsem udeležencem na tokratni razpravi, še posebej gostom in gostitelju g. Šemenu, ki jo je omogočil in tudi razkazal svoje čebelarstvo.

Povzel Aleš Bozovičar

svetovalec JSSČ za tehnologijo čebelarjenja

ales.bozovicar@czs.si

Pestrost nabranega cvetnega prahu v različnih razmerah čebelarjenja

Ključno vprašanje v moji magistrski nalogi o razmerah čebelarjenja je bilo, ali lahko različna postavitve satja na hladno in toplo stavbo vpliva na pestrost in količino nabranega cvetnega prahu. Zato sva z mentorjem prof. dr. Jankom Božičem v letih 2009, 2012 in 2014 načrtovala vrsto poskusov smukanja cvetnega prahu na vzorčnih panjih.

V prvi poskus je bilo vključenih deset nakladnih panjev s satniki AŽ-mere – pet na hladno in pet na toplo stavbo. V drugi in tretji poskus so bili vključeni štirje prirejeni nakladni panji na štiri sate, in sicer dva panja na hladno in dva na toplo stavbo. V panjih na hladno stavbo so čebele poljubno prehajale na satje, panja na toplo stavbo pa sta bila prirejena tako, da so čebele na satje prehajale zgolj na majhnem delu satja. V prvem poskusu sem poleg pestrosti in količine nabranega cvetnega prahu kot odvisni spremenljivki spremljal še zvezo med površino nepokrite čebelje zalege ter količino in pestrostjo nabranega cvetnega prahu, v tretjem poskusu pa sem ugotavljal še zvezo med plesnim sporazumevanjem čebel, izraženim v številu čebel plesalk na posameznem satu, ter pestrostjo in količino nabranega cvetnega prahu. V vseh treh poskusih so bili panji postavljeni v parih: panj na toplo stavbo skupaj s panjem na hladno stavbo. Na žrela panjev sem namestil osmukalnice cvetnega prahu ter ga med posameznimi poskusi v določenih obdobjih ali vsak dan odvezemal posameznim čebeljim družinam. Cvetni prah osmukanec sem posušil, ga ročno in s pomočjo računalniškega programa FijiImageJ sortiral po barvah, vzorce pa sem tudi stehtal. Pridobljene podatke sem uporabil za statistično analizo.

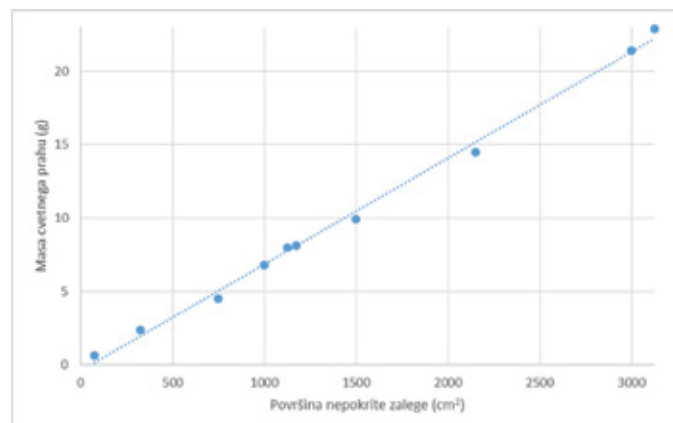
V prvem poskusu sem statistično izračunal visoko pozitivno zvezo med količino nabranega cvetnega prahu in površino nepokrite zalege ($p < 0,0001$). Prav površina nepo-

krite zalege v panju je namreč ključni mehanizem, ki v čebelji družini sproži potrebo po nabiranju cvetnega prahu.

V tretjem poskusu sem poleg ugotavljanja vpliva orientacije satja na pestrost in količino nabranega cvetnega prahu spremljal tudi število čebel plesalk na posameznem satu v posameznih panjih. Pri panjih na hladno stavbo (H1 in H2) sem čebele plesalke opazil predvsem na satih II in III, v dveh primerih sem po eno čebelo plesalko opazil tudi na satih I in IV. Pri panjih na toplo stavbo sem plesalke opazil predvsem na prvem satu, v treh primerih pa sem po eno čebelo plesalko opazil tudi na drugem satu. Rezultati pojasnjujejo moje domneve, da gre v panjih na toplo stavbo za enotnejše sporazumevanje o najdišču čebelje paše, zato je tudi pestrost nabranega cvetnega prahu manjša.

Pri ugotavljanju vpliva orientacije satja na pestrost in količino nabranega cvetnega prahu sem izračunal statistično značilno razliko ($p = 0,0001$) med količino nabranega cvetnega prahu kot odvisno spremenljivko ter orientacijo

Več nepokrite zalege pomeni, več nabiranja cvetnega prahu.

Slika 1: Povezava med površino nepokrite zalege in maso nabranega cvetnega prahu v enem dnevu